

**SZKOŁA MUZYCZNA I ST. NR. 1
IM. STANISŁAWA WIECHOWICZA
W KRAKOWIE**

PROGRAM NAUCZANIA

INSTRUMENT – WIOLONCZELA

SZKOŁA MUZYCZNA I STOPNIA

**Opracowanie:
mgr Alina Grochała
mgr Wiesław Murzański**

Podstawa prawna:

Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 28 lipca 2023 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa artystycznego (Dz. U. Z 2023 r. Poz. 900, 1672 i 1718)

Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 16 maja 2023r. w sprawie ramowych planów nauczania w publicznych szkołach i placówkach artystycznych (Dz. U. Z 2023 r. Poz. 900)

Statut Szkoły Muzycznej I Stopnia Nr 1 im. Stanisława Wiechowicza w Krakowie.

Podstawa programowa jest zbiorem głównych celów nauczania oraz przewidywanych efektów kształcenia osiąganych przez uczniów. Treści merytoryczne zawarte w podstawie programowej muszą być uwzględnione przez nauczycieli w szczegółowych programach nauczania realizowanych w szkole muzycznej I stopnia.

Proces kształcenia artystycznego należy rozumieć jako zjawisko synkretyczne. Łączy on rozwój umiejętności instrumentalnych, wrażliwości emocjonalnej, wiedzy ogólnomuzycznej oraz kompetencji społecznych i kulturowych. Nauczyciel zgodnie z założeniami zawartymi w celach głównych podstawy programowej powinien zwracać uwagę na to, aby uczeń, oprócz opanowania podstawowych umiejętności gry na instrumencie, rozwijał wrażliwość muzyczną. To zamiłowanie do muzyki trzeba traktować zarówno jako przyczynę, jak i cel nauczania. Powinno ono być impulsem do podjęcia nauki gry na instrumencie, a jego pogłębianie musi stać się naturalnym celem, do którego zmierza cały proces kształcenia.

Jednak celem nadrzędnym nauczania w szkole muzycznej I stopnia jest wykształcenie prawidłowych nawyków ruchowych, dających szansę na dalszy rozwój i kontynuację nauki w szkole muzycznej II stopnia. Należy zwracać uwagę na to, by przy możliwych rozbieżnościach w zakresie poziomu trudności programu czy jego ilości, budować solidne podstawy profesjonalnego warsztatu instrumentalnego. Nauczyciel winien wykazywać się elastycznością w konstruowaniu szczegółowych programów nauczania, mając na uwadze możliwości wykonawcze i percepcyjne ucznia. Dobór repertuaru zarówno solowego jak i zespołowego powinien uwzględniać treści zawarte w Podstawie programowej, jednak konkretne wymagania muszą wspomagać harmonijny rozwój dziecka, nie zniechęcając go przy tym do kontynuowania nauki.

Kształcenie umiejętności gry na instrumencie należy uzupełniać wiedzą z innych przedmiotów muzycznych, wzbogacając ją o nowe treści wspomagające rozwój dziecka.

Podstawa przewiduje także konieczność wykształcenia załączków osobowości artystycznej uczniów, szczególnie w kontekście występów publicznych.

Uczeń szkoły muzycznej I stopnia powinien być zachęcony i przygotowany do uczestnictwa w kulturze muzycznej zarówno w formie czynnej jak i biernej.

CELE KSZTAŁCENIA

- I. Przystwojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – wiolonczeli.**
- II. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.**
- III. Prezentacja publiczna.**
- IV. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.**

- I. Przystwojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – wiolonczeli.**

1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy; Uczeń:

- określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy;
-

- rozróżnia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.

2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu; Uczeń:

- omawia w zarysie historię wiolonczeli;
- wymienia reprezentatywne utwory wiolonczelowe oraz ich kompozytorów z różnych epok;
- wymienia wybitnych wiolonczelistów o znaczącym dorobku artystycznym.

3) budowa i pielęgnacja instrumentu; Uczeń:

- nazywa elementy budowy wiolonczeli i smyczka oraz określa zasady ich pielęgnacji;
- dba o regularną wymianę strun i włosia, utrzymuje w czystości instrument i smyczek.

4) technika wykonawcza; Uczeń:

- omawia warsztat wykonawczy;
- opisuje możliwości techniczne instrumentu;
- wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację.

II. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.

1) aparat gry; Uczeń:

- prezentuje poprawny aparat gry;
- kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.

2) technika gry; Uczeń:

- stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry;
- posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji;
- dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów.

3) interpretacja; Uczeń:

- interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną pod kierunkiem nauczyciela;
- wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.

4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna; Uczeń:

- posługuje się specjalistyczną terminologią;
- realizuje zasady notacji muzycznej;
- czyta nuty a vista.

5) samodzielna praca; Uczeń:

- przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy;
- realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela;
- kontroluje własną grę podczas ćwiczenia;
- potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań;
- stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych;
- stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego;
- korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu;
- planuje i organizuje własną pracę.

6) **współpraca**; Uczeń:

- realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem;
- dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii;
- współpracuje z akompaniatorem.

III. **Prezentacja publiczna.**

1) **praktyka estradowa**; Uczeń:

- koncentruje się podczas występu;
- opanowuje treść;
- stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji;
- wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.

2) **prezentacja w mediach cyfrowych**. Uczeń:

- korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych;
- obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.

IV. **Funkcjonowanie w środowisku artystycznym**

1) **rozwój artystyczny i zawodowy**; Uczeń:

- analizuje własne kompetencje;
- aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności;
- wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności;
- dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze;
- aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.

2) **etyka zawodowa**; Uczeń:

- przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku;
 - przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.
-

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA

1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie o należytym poziomie wilgotności powietrza.
2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom, siedzisko – stołek z możliwością regulacji wysokości, podkładka pod nóżkę wiolonczeli
3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny.
4. Sala koncertowa lub kameralna.

EFEKTY KSZTAŁCENIA PO ZAKOŃCZENIU NAUKI W SZKOLE MUZYCZNEJ I ST.

Uczeń:

- szanuje dziedzictwo kulturowe swojego i innych narodów
- przestrzega zasad kultury, etyki i prawa autorskiego
- posiada wiedzę niezbędną do rozwijania gry na instrumencie i do świadomego uczestnictwa w życiu muzycznym
- wykazuje wrażliwość artystyczną w kreatywnym realizowaniu zadań
- rozwija pasję muzyczną poprzez podejmowanie inicjatyw artystycznych
- publicznie prezentuje swoje dokonania
- podczas gry na instrumencie prawidłowo operuje aparatem gry
- czyta nuty ze zrozumieniem, potrafi wykonać a vista proste utwory muzyczne
- wykorzystuje wiedzę ogólnomuzyczną oraz umiejętności niezbędne do zrozumienia i wykonywania utworów.
- świadomie wykorzystuje słuch muzyczny w działaniach praktycznych
- realizuje wskazówki wykonawcze ze zrozumieniem
- ocenia jakość wykonywanych zadań
- pracuje w zespole pod nadzorem osoby odpowiedzialnej za realizację projektu oraz bierze współodpowiedzialność za efekt tej pracy
- integruje się i współpracuje z członkami zespołu
- buduje relacje oparte na zaufaniu
- wykazuje się w działaniu aktywną postawą
- organizuje swoją indywidualną pracę
- systematycznie rozwija swoje umiejętności
- wykorzystuje technologię informacyjną i komunikacyjną
- przewiduje skutki podejmowanych działań
- potrafi skutecznie radzić sobie ze stresem
- jest przygotowany do kontynuowania nauki w szkole muzycznej II stopnia

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI PROGRAMU NAUCZANIA

Do realizacji zadań zawartych w programie niezbędne są estetyczne pomieszczenia z dobrą akustyką i właściwym oświetleniem. Sale powinny być wyposażone w pomoce dydaktyczne, m.in. pulpity, krzesła o różnej wysokości, deskę krzyżakową, lustro. Szkoła powinna posiadać odpowiednie instrumentarium niezbędne do realizacji zawartych w programie (różnej wielkości wiolonczele i smyczki, pianina). Uczeń powinien posiadać instrument do ćwiczenia w domu. Niezbędna jest także biblioteka szkolna zaopatrzona w odpowiedni i szeroki repertuar nutowy (w miarę możliwości aktualizowany o nowe utwory literatury wiolonczelowej) oraz publikacje metodyczne. Ponadto wskazany jest dostęp do aparatury umożliwiającej nagrywanie i odtwarzanie.

W nauczaniu początkowym pożądana jest aktywność rodziców w realizacji procesu dydaktycznego. Dotyczy to ich obecności na lekcjach oraz współuczestniczenia w codziennych ćwiczeniach z dzieckiem w domu. Zaangażowanie rodziców znacznie przyspiesza postępy dziecka w nauce gry na wiolonczeli

CYKL SZEŚCIOLETNI

PIERWSZA KLASA

Zagadnienia techniczne i wiadomości teoretyczne

Dobór instrumentu o odpowiedniej dla ucznia wielkości, zaopatrzonego w czysto brzmiące struny oraz właściwej długości smyczka.

Zapoznanie ze składowymi częściami wiolonczeli i smyczka.

Znajomość zasad czyszczenia i konserwacji wiolonczeli i smyczka.

Poznanie roli poszczególnych elementów instrumentu i smyczka w procesie powstawania dźwięku.

Podstawowe wiadomości z zakresu historii wiolonczeli.

Prawidłowa postawa przy grze, trzymanie instrumentu, punkty oparcia, umiejętność dobrania właściwej długości nóżki do wzrostu grającego.

Prawidłowe ułożenie aparatu gry prawej ręki – uchwyt smyczka.

Prowadzenie smyczka po strunach.

Prawidłowe ułożenie aparatu gry lewej ręki.

Działanie palców lewej ręki.

Aplikatura w I pozycji. Nazwy dźwięków.

System notacji muzycznej. Pięciolinia, linie dodane, klucz basowy, nuty i pauzy.

Zasadnicze oznaczenia dynamiki i tempa.

Oznaczenia kierunku smyczka, oznaczenie legato.

Zaznajomienie ucznia z szerokim układem w I pozycji.

Ćwiczenia z zastosowaniem:

- wartości rytmicznych: ćwierćnuty, półnuty, całej nuty, półnuty z kropką, ósemki, ćwierćnuty z kropką oraz odpowiadających im pauz
- artykulacji non legato, legato po 2,3 lub 4 dźwięki
- dynamiki w granicach piano – mezzoforte
- tempa umiarkowanego i wolnego
- dźwięku czystego i płynnego
- właściwego podziału smyczka

Gamy, tercje łamane, pasaże:

Gamy: G, C, D, F w jednej oktawie, z zastosowaniem różnych, lecz łatwych układów rytmicznych. Odpowiednie tercje łamane i pasaże.

REPERTUAR

Szkoły i ćwiczenia

- M. Międlar – Szkoła na wiolonczelę cz. I
 - L. Marderowski – Szkoła na wiolonczelę
-

Utwory z towarzyszeniem fortepianu

- M. Międlar – Szkoła na wiolonczelę (utwory z towarzyszeniem fortepianu - według uznania nauczyciela)
- H. Schlemuller – 20 łatwych utworów op. 19 (wyd. Zimmerman)
- Inne utwory o podobnym stopniu trudności – według uznania nauczyciela

Materiału do opracowania w ciągu roku.

Znajomość nut i dźwięków w I pozycji, znaków i oznaczeń muzycznych przewidzianych w programie nauczania.

Gamy: G, C, D, F oraz tercje łamane i pasaże w I pozycji (z pamięci).

Ćwiczenia ze „Szkół” w liczbie określonej przez nauczyciela.

10 utworów solowych ze „Szkół” lub z towarzyszeniem fortepianu (z pamięci).

Uczeń powinien stosować właściwy podział smyczka, grać intonacją poprawną i dźwiękiem czystym.

Audycja końcoworoczna:

- dwa kontrastujące utwory dowolne z akompaniamentem

DRUGA KLASA

Zadania techniczne i wiadomości teoretyczne

Artykulacja:

Gra dolna i górną połową smyczka, gra całym smyczkiem.

Detache – również ósemkami.

Staccato – ćwierćnutami i ósemkami.

Legato – po 2, 3, 4 dźwięki w tempie umiarkowanym, ze zmianą strun.

Martele.

Rytmika:

Wartości nut i pauz: ósemka, ćwierćnuta z kropką i ósemka, szesnastki, triole.

Dynamika:

W granicach piano – forte.

Pozycje:

I pozycja – układ szeroki.

Półpozycja.

Gamy, tercje łamane, pasaże:

Gamy durowe: G, A, F, B, Es w jednej oktawie.

Gamy: C, D w dwóch oktawach.

Odpowiednie tercje łamane i pasaże.

Tempo umiarkowane.

REPERTUAR

Szkoły i ćwiczenia

- M. Międlar – Szkoła na wiolonczelę cz. I
- L. Marderowski – Szkoła na wiolonczelę

Etiudy

- S. Lee – 40 łatwych etiud w I pozycji op. 70
 - L. Grigoryan – Etiudy
-

Utwory z towarzyszeniem fortepianu

- 8 utworów z różnych zbiorów – według uznania nauczyciela

Materiał do opracowania w ciągu roku.

Wszystkie problemy techniczne według materiału nauczania.

Ćwiczenia ze „Szkół” w liczbie określonej przez nauczyciela.

Gamy, tercje łamane, pasaże – według materiału nauczania.

10 etiud – np. S. Lee (lub inne).

Program egzaminu promocyjnego.

Jedna gama, tercje łamane, pasaże.

Jedna etiuda.

Dwa utwory z towarzyszeniem fortepianu.

TRZECIA KLASA**Zadania techniczne i wiadomości teoretyczne****Pozycje:**

IV pozycja – gra w pozycji i ze zmianą pozycji.

Flażolety naturalne.

Artikulacja:

Detache.

Legato – do 8 dźwięków.

Martele – ćwierćnutami i ósemkami w tempie umiarkowanym.

Dwudźwięki:

Łatwe dwudźwięki – oktawa, seksta, tercja.

Dynamika:

W granicach pp – f oraz crescendo i decrescendo.

Rytmika:

Synkopa ćwierćnutowa i ósemkowa.

Wibracja:

Wstępna nauka wibracji.

Gamy, tercje łamane, pasaże:

Gamy: C, D, F, G, d, g – w dwóch oktawach. Odpowiednie pasaże i tercje łamane.

Gamy: A, Es, B, c, a, h – w jednej oktawie. Odpowiednie pasaże i tercje łamane.

Tempo umiarkowane.

REPERTUARSzkoły i ćwiczenia

- M. Międlar – Szkoła na wiolonczelę cz. I (c.d.)
 - M. Międlar – Szkoła na wiolonczelę cz. II
 - L. Marderowski – Szkoła na wiolonczelę
 - A. Ł. Schmar – Gamy i ćwiczenia na wiolonczelę (c.d.)
-

- Z. Wojciechowska – Gamy i pasaże (c.d.)

Etiudy

- S. Lee – 40 łatwych etiud op. 70 w I pozycji
- K. Wiłkomirski – 12 etiud
- L. Grigoryan -Etiudy

Utwory z towarzyszeniem fortepianu

- 4 utwory dowolne (z różnych zbiorów – według uznania nauczyciela)

Materiał do opracowania w ciągu roku.

Wszystkie problemy techniczne według materiału nauczania.

Ćwiczenia ze „Szkół” i innych podręczników w liczbie określonej przez nauczyciela.

Gamy, tercję łamane, pasaże – według materiału nauczania.

6 etiud.

4 utworów z towarzyszeniem fortepianu.

Program egzaminu promocyjnego.

Jedna gama, tercje łamane, pasaże.

Jedna etiuda.

Dwa utwory dowolne z towarzyszeniem fortepianu (z pamięci).

CZWARTA KLASA

Zadania techniczne i wiadomości teoretyczne

Artikulacja:

Doskonalenie detache oraz martele w różnych częściach smyczka.

Legato: 4 – 8 szesnastek w tempie umiarkowanym.

Arpeggio na trzech i czterech strunach legato w tempie umiarkowanym.

Dwudźwięki:

Tercje, seksty – techniką przygotowawczą.

Dynamika:

Kształtowanie dźwięku pod względem barwy i nasilenia w granicach pianissimo – forte.

Klucz tenorowy.

Nauka wibracji.

Pozycje:

II i III – gra w pozycji i ze zmianą pozycji (dla zdolniejszych uczniów w I półroczu).

Technika kciuka – ćwiczenia wprowadzające (według uznania nauczyciela).

Rytmika:

Rytm punktowany.

Ozdobniki:

Przednutka długa i krótka, mordent.

Gamy, tercje łamane, pasaże:

Do trzech znaków przykluczowych w obrębie dwóch oktaw z zastosowaniem różnych rodzajów artykulacji (również po cztery legato), w tempie umiarkowanie szybkim.

REPERTUAR

Szkoły i ćwiczenia

- M. Międlar – Szkoła na wiolonczelę cz. II
- L. Marderowski – Szkoła na wiolonczelę
- A. Ł. Schmar – Gamy i ćwiczenia na wiolonczelę
- Z. Wojciechowska – Gamy i pasaże

Etiudy

- S. Lee – Etiudy wybrane z op. 31 i 131 (PWM)
- K. Wiłkomirski – 12 etiud
- J. Dotzauer – Etiudy (PWM – z. I)
- L. Grigoryan - Etiudy

Utwory z towarzyszeniem fortepianu

- B. Romberg – Sonata B-dur (cz. I)
- B. Romberg – Sonata e-moll
- J. B. Breval – Trzy łatwe sonaty (jedna cz. według uznania nauczyciela)
- N. Bakłanowa – Melodyjne ćwiczenia
- Inne utwory o podobnym stopniu trudności – według uznania nauczyciela

Materiał do opracowania w ciągu roku.

Gamy, tercje łamane, pasaże, dwudźwięki – według materiału nauczania.

Ćwiczenia ze „Szkół” w liczbie określonej przez nauczyciela.

6 etiud.

Wszystkie problemy techniczne według materiału nauczania.

Program egzaminu promocyjnego.

Jedna gama (durowa lub mollowa), tercje łamane, pasaże.

Etiuda z zastosowaniem II, III, IV pozycji.

Dwa utwory z towarzyszeniem fortepianu.

PIĄTA KLASA**Zadania techniczne i wiadomości teoretyczne****Artikulacja:**

Doskonalenie detache, martele, legato – na różnych strunach.

Zapoznanie ucznia z techniką smyczka skaczącego – spiccato, sautille.

Dwudźwięki:

Tercje, seksty – na długich dźwiękach.

Akordy:

Łatwiejsze akordy trzygłosowe.

Dynamika:

W granicach pianissimo – forte , crescendo i decrescendo w grze legato.

Pozycje:

V, VI, VII – gra w pozycjach i ze zmianami pozycji.

Doskonalenie techniki kciuka.

Ozdobniki:

Tryl, obiegnik, mordent, przednutka długa i krótka.

Nauka strojenia instrumentu.

Gamy, tercje łamane, pasaże:

Do trzech znaków przykluczowych.

Pasaże i tercje łamane – przez dwie oktawy.

Gamy grane różną artykulacją oraz legato po osiem dźwięków.

REPERTUAR**Szkoły i ćwiczenia**

- M. Międlar – Szkoła na wiolonczelę cz. II
- L. Marderowski – Szkoła na wiolonczelę
- K. Wiłkomirski – Ćwiczenia na lewą rękę
- O. Sevcik – Ćwiczenia na prawą rękę
- A. Ł. Schmar – Gamy i ćwiczenia na wiolonczelę
- Z. Wojciechowska – Gamy i pasaże
- Z. Wojciechowska – Dwudźwięki na wiolonczelę

Etiudy

- J. Dotzauer – Etiudy (z. I – c.d.)
- S. Lee – 40 melodyjnych etiud op. 31
- F. A. Kummer – 10 etiud
- L. Grigoryan - Etiudy

Utwory z towarzyszeniem fortepianu

- N. Bakłanowa – Melodyjne ćwiczenia (c.d.)
- P. Czajkowski – 15 utworów
- A. Chaczaturian – Andantino
- B. Marcello – Sonata (ze zbioru sonat)
- Inne utwory o podobnym stopniu trudności – według uznania nauczyciela

Materiał do opracowania w ciągu roku.

Gamy, tercje łamane, pasaże – według materiału nauczania.

Ćwiczenia ze „Szkół” i innych podręczników w liczbie określonej przez nauczyciela.
6 etiud.

4 utwory z towarzyszeniem fortepianu.

Wszystkie problemy techniczne według materiału nauczania.

Program egzaminu promocyjnego.

Jedna gama (durowa lub mollowa) przez dwie oktawy oraz tercje łamane i pasaże.

Jedna etiuda.

Jeden utwór dowolny z towarzyszeniem fortepianu.

Sonata – cz. I i II lub III i IV.

SZÓSTA KLASA**Zadania techniczne i wiadomości teoretyczne**

Artykulacja:

Detache, martele, legato, spiccato, sautille – w tempie allegro, ze zmianami pozycji.

Dwudźwięki:

Legato po 2 -4 dźwięków w tempie umiarkowanym.

Uczniowie mniej zaawansowani mogą wykonywać dwudźwięki techniką przygotowawczą.

Pozycje:

Doskonalenie łączeń wszystkich pozycji (I – VII).

Doskonalenie grania w pozycji kciukowej.

Ozdobniki:

Tryl, mordent, obiegnik, przednutka krótka i długa.

Gamy, tercje łamane, pasaże:

Gamy durowe i mollowe do trzech znaków przykluczowych przez dwie lub trzy oktawy – grane różną artykulacją, również legato po osiem dźwięków.

Tercje łamane.

Pasaże – w przewrotach.

REPERTUAR**Szkoły i ćwiczenia**

- M. Międlar – Szkoła na wiolonczelę (cz. II)
- L. Marderowski – Szkoła na wiolonczelę
- A. Ł. Schmar – Gamy i ćwiczenia na wiolonczelę (c.d.)
- O. Sevcik – Ćwiczenia na prawą rękę
- K. Wiłkomirski – Ćwiczenia na lewą rękę
- Z. Wojciechowska – Gamy i pasaże na wiolonczelę
- Z. Wojciechowska – Dwudźwięki na wiolonczelę

Etiudy

- S. Lee – Etiudy wybrane z op. 31 i 131 (PWM)
- J. Dotzauer – Etiudy cz. I (PWM)
- F. A. Kummer – Etiudy (c.d.)
- J. Merk – 20 etiud (PWM)
- L. Grigoryan – Etiudy

Utwory z towarzyszeniem fortepianu

- L. v. Beethoven – Sonatina i romans
- B. Marcello – Sonaty (c.d.)
- A. Vivaldi – 6 sonat
- A. Caporale – Sonata d-moll (dwie części)
- A. Vivaldi – Koncert a-moll (cz. I lub II i III)
- Inne utwory o podobnym stopniu trudności - według uznania nauczyciela.

Materiał do opracowania w ciągu roku.

Wszystkie gamy, tercje łamane, pasaże, dwudźwięki – według materiału nauczania.

3 etiudy.

3 utwory z towarzyszeniem fortepianu.

PROGRAM EGZAMINU KOŃCOWEGO

Jedna gama (durowa lub mollowa) przez trzy oktawy do trzech znaków przykluczowych oraz odpowiednie tercje łamane, pasaże i dwudźwięki.

Jedna etiuda.

Forma cykliczna do wyboru:

- Sonata – dwie kontrastujące części
- Koncert (cz. I lub II i III)
- Wariacje

Jeden utwór dowolny z towarzyszeniem fortepianu.

CYKL CZTEROLETNI

KLASA PIERWSZA

Zagadnienia techniczne i wiadomości teoretyczne

Dobór instrumentu o odpowiedniej dla ucznia wielkości, zaopatrzonego w czysto brzmiące struny oraz właściwej długości smyczka.

Zapoznanie ze składowymi częściami wiolonczeli i smyczka.

Znajomość zasad czyszczenia i konserwacji wiolonczeli i smyczka.

Poznanie roli poszczególnych elementów instrumentu i smyczka w procesie powstawania dźwięku.

Podstawowe wiadomości z zakresu historii wiolonczeli.

Prawidłowa postawa przy grze, trzymanie instrumentu, punkty oparcia, umiejętność dobrania właściwej długości nóżki do wzrostu grającego.

Prawidłowe ułożenie aparatu gry prawej ręki – uchwyt smyczka.

Prowadzenie smyczka po strunach – umiejętność wydobywania dźwięku przy zachowaniu swobodnego aparatu gry.

Prawidłowe ułożenie aparatu gry lewej ręki.

Działanie palców lewej ręki.

Aplikatura w I pozycji. Nazwy dźwięków.

System notacji muzycznej. Pięciolinia, linie dodane, klucz basowy, nuty i pauzy.

Zasadnicze oznaczenia tempa i dynamiki.

Oznaczenia kierunku smyczka, oznaczenie legato.

Artykulacja:

Gra dolną i górną połową smyczka, gra całym smyczkiem.

Detache – również ósemkami.

Martele.

Staccato – ćwierćnutami i ósemkami.

Legato – po 2,3,4 dźwięki w tempie umiarkowanym, ze zmianą strun.

Rytmika:

Wartości nut i pauz: ćwierćnuta, półnuta, cała nuta, półnuta z kropką, ósemka, ćwierćnuta z kropką i ósemka, szesnastki, triole.

Dynamika:

W granicach piano – mezzoforte.

Pozycje:

I pozycja – układ wąski i szeroki.

Półpozycja.

I pozycja podwyższona.

Gra w pozycji i ze zmianą pozycji.

Gamy, tercje łamane, pasaże:

Gamy durowe: G, A, F, B, Es w jednej oktawie, gamy C, D w dwóch oktawach.

Gamy mollowe: c, a, h w jednej oktawie.

Odpowiednie tercje łamane i pasaże.

Tempo umiarkowane.

REPERTUAR

Szkoły i ćwiczenia

- M. Międlar – Szkoła na wiolonczelę cz. I
- L. Marderowski – Szkoła na wiolonczelę

Etiudy

- Etiudy ze szkół na wiolonczelę
- S. Lee - 40 łatwych etiud w I pozycji op. 70
- L. Grigoryan – Etiudy
- K. Wiłkomirski - Etiudy

Utwory z towarzyszeniem fortepianu

- 6 utworów z różnych zbiorów
- M. Międlar – Szkoła na wiolonczelę (utwory z towarzyszeniem fortepianu według uznania nauczyciela)
- H. Schlemuller – 20 łatwych utworów op. 19 (wyd. Zimmermen)
- Inne utwory dowolne o podobnym stopniu trudności – według uznania nauczyciela

Materiał do opracowania w ciągu roku.

Znajomość nut i dźwięków w I pozycji i półpozycji.

Znajomość znaków i oznaczeń muzycznych przewidzianych w programie nauczania.

Wszystkie problemy techniczne według programu nauczania.

Ćwiczenia ze „Szkół” w liczbie określonej przez nauczyciela.

Gamy, tercje łamane, pasaże – według materiału nauczania (z pamięci).

10 etiud.

4 utwory dowolne.

Uczeń powinien stosować właściwy podział smyczka, grać intonacją poprawną i dźwiękiem czystym.

Audycja końcoworoczna:

- dwa kontrastujące utwory dowolne z akompaniamentem

KLASA DRUGA

Zadania techniczne i wiadomości teoretyczne

Artikulacja:

Doskonalenie detache w różnych częściach smyczka.

Martele – ćwierćnutami i ósemkami tempie umiarkowanym.

Legato : 4 – 8 szesnastek w tempie umiarkowanym.

Arpeggio na trzech i czterech strunach legato w tempie umiarkowanym.

Pozycje:

IV pozycja.

Flażolety naturalne.

III pozycja.

II pozycja.

Gra w pozycjach i ze zmianami pozycji.

Dwudźwięki:

łatwe dwudźwięki – oktawa, tercja, seksta.

Rytmika:

Synkopa ćwierćnutowa i ósemkowa.

Rytm punktowany.

Dynamika:

Kształtowanie dźwięku w granicach pianissimo – forte oraz crescendo i decrescendo.

Gamy, tercje łamane, pasaże:

Gamy do trzech znaków przykluczowych w obrębie dwóch oktaw z zastosowaniem różnych rodzajów artykulacji (również po cztery legato), w tempie umiarkowanym.

Odpowiednie do gam tercje łamane i pasaże.

REPERTUAR**Szkoły i ćwiczenia**

- M. Międlar – Szkoła na wiolonczelę (cz. I)
- M. Międlar – Szkoła na wiolonczelę (cz. II)
- L. Marderowski – Szkoła na wiolonczelę
- A. Ł. Schmar – Gamy i ćwiczenia na wiolonczelę
- Z. Wojciechowska – Gamy i pasaże

Etiudy

- K. Wiłkomirski – 12 etiud (dokończenie)
- J. Dotzauer – Etiudy (PWM – z. I)
- S. Lee – Etiudy wybrane op. 31 i 131 (PWM)
- L. Grigoryan – Etiudy

Utwory z towarzyszeniem fortepianu

- J. B. Breval – Trzy łatwe sonaty (jedna część – według uznania nauczyciela)
- B. Romberg – Sonata B-dur (cz. I)
- B. Romberg – Sonata e-moll
- N. Bakłanowa – Melodyjne ćwiczenia
- Inne utwory o podobnym stopniu trudności – według uznania nauczyciela

Materiał do opracowania w ciągu roku.

Wszystkie problemy techniczne według materiału nauczania.

Ćwiczenia ze „Szkół” i innych podręczników w liczbie określonej przez nauczyciela.

Gamy, tercje łamane, pasaże – według materiału nauczania.

6 etiud.

4 utwory z towarzyszeniem fortepianu.

Program egzaminu promocyjnego.

Jedna gama (durowa lub mollowa), tercje łamane, pasaże.

Jedna etiuda z zastosowaniem I,II,III,IV pozycji.

Dwa utwory z towarzyszeniem fortepianu.

TRZECIA KLASA**Zadania techniczne i wiadomości teoretyczne****Artykulacja:**

Doskonalenie detache, martele, legato – na różnych strunach.

Zapoznanie ucznia z techniką smyczka skaczącego – spiccato, sautille.

Pozycje:

V, VI, VII – gra w pozycjach i ze zmianami pozycji.

Technika kciuka – ćwiczenia wprowadzające.

Dwudźwięki:

Tercje, seksty – techniką przygotowawczą.

Akordy:

Łatwiejsze akordy trzygłosowe.

Klucz tenorowy.**Nauka wibracji.****Nauka strojenia instrumentu.****Ozdobniki:**

Przednutka długa i krótka, mordent, obiegnik, tryl.

Dynamika:

W granicach pianissimo – forte, crescendo i decrescendo w grze legato.

Kształtowanie dźwięku pod względem barwy i nasilenia.

Gamy, tercje łamane, pasaże:

Do trzech znaków przykluczowych.

Tercje łamane i pasaże – przez dwie oktawy.

Gamy grane różną artykulacją. Również legato po osiem dźwięków.

REPERTUAR**Szkoły i ćwiczenia**

- M. Międlar – Szkoła na wiolonczelę cz. II
- L. Marderowski – Szkoła na wiolonczelę
- K. Wiłkomirski – Ćwiczenia na lewą rękę
- O. Sevcik – Ćwiczenia na prawą rękę
- A. Ł. Schmar – Gamy i ćwiczenia na wiolonczelę
- Z. Wojciechowska – Gamy i pasaże
- Z. Wojciechowska – Dwudźwięki na wiolonczelę

Etiudy

- J. Dotzauer – Etiudy z. I (PWM)
- S. Lee – Etiudy wybrane op. 31 i 132 (PWM)
- F. A. Kummer – 10 etiud
- D. Kabalewski – Etiudy
- L. Grigoryan – Etiudy

Utworthy z towarzyszeniem fortepianu

- N. Bakłanowa – Melodyjne ćwiczenia
- P. Czajkowski – 15 utworów
- A. Chaczaturian – Andantino
- B. Marcello – Sonata (ze zbioru sonat)
- Inne utworthy o podobnym stopniu trudności – według uznania nauczyciela

Materiał do opracowania w ciągu roku.

Wszystkie problemy techniczne według programu nauczania.

Ćwiczenia ze „Szkół” i innych podręczników w liczbie określonej przez nauczyciela.

6 etiud.

4 utworthy z towarzyszeniem fortepianu.

Program egzaminu promocyjnego.

Jedna gama (durowa lub mollowa) przez dwie oktawy oraz tercje łamane, pasaże i dwudźwięki techniką przygotowawczą.

Jedna etiuda.

Jeden utwór dowolny z towarzyszeniem fortepianu.

Do wyboru:

- Sonata – cz. I i II lub III i IV
- Koncert – cz. I lub II i III

CZWARTA KLASA

Zadania techniczne i wiadomości teoretyczne

Artikulacja:

Detache, martele, legato, spiccato, sautille – w tempie szybkim, ze zmianami pozycji.

Pozycje:

Doskonalenie łączeń wszystkich pozycji (I – VII).

Doskonalenie grania w pozycji kciukowej.

Dwudźwięki:

Legato po 2 – 4 dźwięków w tempie umiarkowanym.

Ozdobniki:

Tryl, mordent, obiegnik, przednutka długa i krótka (c. d.).

Gamy, tercje łamane, pasaże:

Gamy durowe i mollowe do trzech znaków przykluczowych przez dwie lub trzy oktawy - grane różną artykulacją, również po osiem legato.

Tercje łamane.

Pasaże w przewrotach.

REPERTUAR

Szkoły i ćwiczenia

- M. Międlar – Szkoła na wiolonczelę cz. II
- L. Marderowski – Szkoła na wiolonczelę
- K. Wiłkomirski – Ćwiczenia na lewą rękę
- O. Sevcik – Ćwiczenia na prawą rękę
- A. Ł. Schmar – Gamy i ćwiczenia na wiolonczelę
- Z. Wojciechowska – Gamy i pasaże na wiolonczelę
- Z. Wojciechowska – Dwudźwięki na wiolonczelę

Etiudy

- S. Lee – Etiudy wybrane z op. 31 i 131
 - J. Dotzauer – Etiudy z. I (PWM)
 - F. A. Kummer – 10 etiud
 - D. Kabalewski – Etiudy
 - J. Merk – 20 etiud
-

- L. Grigoryan - Etiudy

Utwory z towarzyszeniem fortepianu

- L. v. Beethoven – Sonatina i romans
- B. Marcello – Sonaty
- A. Vivaldi – Sonaty
- A. Caporale – Sonata d-moll (cz. I, III, IV)
- A. Vivaldi – Koncert a-moll (cz. I lub II i III)
- G. Goltermann – Etiuda – kaprys
- Inne utwory o podobnym stopniu trudności – według uznania nauczyciela

Materiał do opracowania w ciągu roku.

Wszystkie problemy techniczne według materiału nauczania.

3 etiudy.

3 utwory z towarzyszeniem fortepianu.

PROGRAM EGZAMINU KOŃCOWEGO

Jedna gama (durowa lub mollowa) przez trzy oktawy (do trzech znaków przykluczowych) oraz odpowiednie tercje łamane, pasaże, dwudźwięki.

Jedna etiuda.

Forma cykliczna do wyboru:

- Sonata – dwie kontrastujące części.
- Koncert (cz. I lub II i III)
- Wariacje

Jeden utwór dowolny z towarzyszeniem fortepianu.

FORMA SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ UCZNIĄ, ROLA I KRYTERIA OCENY UCZNIĄ

- popisy (audycje klasowe, sekcyjne, szkolne, pozaszkolne, koncerty)
- przesłuchania
- egzaminy
- przesłuchania CEA o różnym zasięgu
- konkursy (szkolne, regionalne, ogólnopolskie, międzynarodowe)
- dokonywanie nagrań z występów ucznia i analizowanie stopnia zrealizowanych przez niego założeń artystycznych

Sposób oceniania ma wpływ na stosunek ucznia do przedmiotu, a więc także na efektywność nauczania. W opinii nauczycieli ocenianie kształtujące motywuje dzieci do dalszej, skutecznej nauki. Należy docenić wszelką aktywność ucznia oraz wziąć również pod uwagę wysiłek wkładany przez niego w wywiązywanie się z obowiązków wynikających ze specyfiki zajęć artystycznych.

Podstawowymi kryteriami oceny jest:

- spełnienie wymagań edukacyjnych w danym roku nauki
 - postępy w zdobywaniu umiejętności technicznych i muzycznych
 - opanowanie repertuaru
 - wykonanie programu z pamięci
-

- jakość wykonań artystycznych
- systematyczność i pilność ucznia w nauce
- stopień przygotowania ucznia do zajęć
- bieżąca praca ucznia podczas zajęć

Pracę ucznia ocenia się według następujących kryteriów:

- **ocenę celującą** otrzymuje uczeń, będący laureatem konkursów i przesłuchań, prezentuje grę bezbłędną muzycznie i technicznie oraz ciekawą artystycznie. Ponadto wykazuje się nienaganną i wzorową postawą w zakresie kultury osobistej oraz poszanowania instrumentów i mienia szkolnego,
- **ocenę bardzo dobrą** otrzymuje uczeń, który prezentuje grę bezbłędną technicznie i muzycznie, opanował zakres materiału obowiązujący w danej klasie wykonał program w całości z pamięci,
- **ocenę dobrą** otrzymuje uczeń, który opanował materiał nauczania danej klasy według obowiązującego programu, i prezentuje grę poprawną technicznie i muzycznie,
- **ocenę dostateczną** otrzymuje uczeń, który wykonał program z niedociągnięciami muzyczno–technicznymi, intonacyjnymi i pamięciowymi, lecz opanował grę na instrumencie umożliwiającą postępy w dalszej nauce przy systematycznej pracy,
- **ocenę dopuszczającą** otrzymuje uczeń, który nie opanował minimum programowego w danej klasie, jego wykonanie utworów charakteryzuje się brakami techniczno–muzycznymi, jednak nie wykluczającymi postępów przy dalszej systematycznej pracy,
- **ocenę niedostateczną** otrzymuje uczeń, który nie opanował minimum materiału przewidzianego w programie nauczania danej klasy oraz nie rokuje nadziei na dalszy rozwój muzyczno – artystyczny nawet przy intensywnej pracy.

Uczeń wykonuje program egzaminacyjny z pamięci. W przypadku niespełnienia tego wymagania jego ocenę obniża się o jedną notę niżej.
